

MUZEUL JUDEȚEAN BACĂU
SECȚIA ȘTIINȚELE NATURII
STUDII ȘI COMUNICĂRI — 1968
Partea I

ZECE ANI DE MUZEOGRAFIE BĂCĂOANĂ

IULIAN ANTONESCU

Răspunzînd unor stringente necesități de valorificare creatoare a unui nesecat filon de tradiții și frumuseți naturale, centrul Moldovei și-a organizat între 1957 și 1968 o variată și reprezentativă rețea muzeistică. Ca urmare a acestui proces, patrimoniul muzeal a cunoscut o impresionantă creștere numerică și calitativă, putînd înregistra, de la un muzeu organizat în 1934 la Piatra Neamț, alte 15 muzee.

Astfel, an după an, Bacăul s-a îmbogățit cu o secție de istorie, apoi cu o secție de artă românească modernă, și contemporană și în ultima vreme cu o secție de științele naturii, prezentată la un înalt nivel științific și muzeografic.

În anul 1960 se deschidea, la Roman, Muzeul de istorie, profilat tematic pe realitatea carpato-dacică din bazinul Siretului, eveniment urmat la cîțiva ani doar mai tîrziu, de înființarea unui muzeu de științele naturii și a unui parc zoologic, în prezent în plină dezvoltare.

Nu a fost uitată nici valea Trotușului, în 1960, luînd ființă o unitate cu profil de științele naturale la Adjud, în zona de confluență Trotuș—Siret într-o regiune variată ca formă de relief, zonă cu importante resurse naturale privind fauna și flora. Și în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej se deschide în 1961, o mică dar cochetă și bogată în materiale instituție muzeografică, cu profil arheologic. Dar, de o deosebită atenție s-a bucurat atît din partea autorităților centrale și locale, cît și din cea a entuziaștilor și harnicilor muzeografi, bătrînul și încîntătorul ținut al Neamțului.

Evident, aici exista o zestre vrednică de luat în seamă: frumosul muzeu al ceramicii pictate cucuteniene organizate de C. Mătase și casele memoriale Calistrat Hogăș din Piatra Neamț și Ion Creangă de la Humulești.

Dar rîvna pionieratului și impetuoșitatea mișcării muzeografice din țară au adăugat celor trei locașuri de cultură, amintite, Muzeul Ștefan cel Mare de la Tg. Nemț, și două instituții, reflectînd tematic lupta dintre om și natură, pe meleagurile Bistriței:

Muzeul rețelei Hidro-energetice de la Bicaz și Muzeul Carpaților Orientali de la Piatra Neamț, acesta din urmă încă în faza de organizare.

Firesc, în această nobilă activitate s-a format și călit o adevărată școală muzeografică, înscriind pentru merite și pasiune profesională, alături de bine cunoscuta personalitate a decanului de vîrstă și experiență Constantin Mătase, numele unor muzeografi, arheologi ca : V. Căpitanu, V. Ursache, C. Buzdugan, Virgil Bîrliba, Marcel Drăgotescu, Minodora Ursache, a unor muzeografi naturaliști dintre care ne mulțumim să amintim pe C. Șova, Mihai Ciobanu, și C. Tărăbuță, sau a uneia dintre colegele noastre, Eugenia Antonescu, care și-a închinat strădaniile valorificării comorilor de frumos.

În spatele acestor pionieri, cu care scriitorul acestor rînduri a pornit la drum acum 10 ani, se ridică printr-un firesc proces de creștere, noua pleiadă de tineri muzeografi, în fața căreia stă nobila sarcină de a spori neîncetat această moștenire culturală.

Exigențele muzeografiei contemporane, spiritul critic al publicului, sporul de informație științifică, adus de cercetările specialiștilor, cer reprofilarea unora dintre instituții, adîncirea tematicii, o grijă mai atentă pentru monumentele istorice și cele ale naturii.

Dacă muzeograful reușește să participe la progresul instruirii marelui public, prin organizarea expozițiilor de bază sau temporare, el o face conștient și sistematic, valorificînd rezultatele cercetărilor științifice proprii sau întreprinse de colegi.

Activitatea științifică hrănește, în cel mai complex înțeles al cuvîntului, viața fiecărui muzeu în parte, îi dăruiește personalitate și rosturi creatoare în viața cultural științifică a întregii țări.

Această activitate științifică nu s-a desfășurat capricios, ci a ținut seama de specificul zonei în care s-a dezvoltat rețeaua muzeografică. Este bine cunoscut pe țară, aportul pe care specialiștii din regiunea noastră, în colaborare cu cei de la Institutele Academiei le-au adus în elucidarea unor probleme legate de paleoliticul superior, aspecte ale culturii bronzului sau în pasionanta urmărire a continuității elementului băștinaș în spațiul est carpatic pentru secolele II î. e. n.—VI e. n.

Au intrat în patrimoniul științific al istoriei naționale, fiind intens folosite ca atare, rezultatele unor săpături ca cele întreprinse la Lespezi și Buda, pentru paleolitic sau Gabăra, Văleni, Călugăra, Bărboasa pentru zbuciumata istorie dacică.

Nu mai puțin fructuoase au fost investițiile consacrate faunei și florei actuale sau fosile pe care naturaliștii acestor muzee le-au practicat cu pasiune și competență, unele dintre ele soldîndu-se cu colecții și studii. Dintre acestea se impun ca valoare științifică cercetările lui M. Ciobanu în bazinul fosilifer din jurul orașului Piatra Neamț, problemele de biologie modernă abordate de C. Șova în studiul populațiilor de amfibii și reptile în bazinul Siretului și studiile asupra cerambycidelor de pe valea Siretului aparținînd lui C. Tărăbuță

Frumosul pămînt românesc, scaldat de apele Siretului, Moldovei și Bistriței, a atras de la memorabila ședere a lui Grigorescu la Agapia și pînă în zilele noastre, renumiți artiști români. Personalul științific al secțiilor și colecțiilor de artă din această zonă au acordat o deo-

sebită atenție acestui proces creator și în special aspectelor legate de contribuția unor pictori ca Aurel Băeșu și Nicu Enea ce și-au trăit viața în ținuturile băcăuane sau nemțene. Expozițiile retrospective N. Enea și A. Băeșu au fost rodul unor îndelungate cercetări, fructificate prin însăși tematica lor, cataloage monografice și comunicări, științifice.

Ele au itinerat prin numeroase centre din țară, atrăgând atenția specialiștilor asupra valorii operei celor doi pictori.

La eforturile Direcției Monumentelor Istorice pentru valorificarea științifică și turistică a acestora se adaugă, în ultima vreme, scoaterea la lumina zilei a curților lui Alexandrel de la Bacău, dovadă grăitoare a înaltului nivel cultural și economic, atins de Moldova marelui Ștefan.

Prin natura lucrărilor, muzeografia cultivă cu sporită exigență, alături de latura științifică, pe cea cultural educativă.

Concomitent cu procesul de înființare și dezvoltare, tinăra rețea muzeistică din centrul Moldovei a dus o susținută activitate de atragere și cîștigare a marelui public. Un interesant și ingenios pionierat, care a născut o variată gamă de activități culturale, unele dintre ele adoptate ulterior pe plan național, cum ar fi caravana muzeistică, expozițiile retrospective de artă plastică care au circulat prin numeroase orașe din țară, brigăzile speciale muzeografice pentru sate etc.

În ultimii trei ani, s-a bucurat de un deosebit succes, în rîndurile marelui public, abordarea unor cicluri de conferințe pe teme majore, susținute în orașele Bacău și Piatra Neamț cum ar fi: „Continuitate și autohtonie în spațiul carpato-dunărean”, „Istoria civilizațiilor”, și „Agendă muzeografică”.

În cele cca. 2000 de conferințe, cite au fost susținute de personalul științific al muzeelor au fost evocate momente înălțătoare din viața poporului român, „Unirea”, „Lupta de la Războieni”, sau „Contribuții ale geniului românesc la tezaurul culturii universale”, de ar fi doar să amintim de medalionul „C. Brâncuși” sau expunerile „Nicolae Grigorescu pe pămînt băcăuan”, „Ștefan Luchian pe valea Trotușului”, etc.

Cu unealta de cremene, în mîna sau cu abecedarul vieții scris în slove de roci și fosile, însoțiți de multe ori de film, am purtat, după priciperea și talentul fiecăruia dintre noi, cuvîntul științei, departe, pînă în îndepărtatele sate de șes sau de munte.

Alături de arta meșteșugită a cuvîntului și expozițiilor, muzeografia au slujit cultura și prin expozițiile de artă plastică contemporană (personale, de grup, interregionale) care au polarizat în jurul galeriilor de artă de la Bacău, Piatra Neamț și Roman o vie activitate creatoare și educativ-estetică. Au fost confruntate și dezbătute, cu prilejul acestor expoziții, probleme ale artei contemporane și ale accesibilității ei pentru marele public.

Astfel în măsura în care sîntem siliți să ne folosim de cifre, fără a pierde din vedere aspectul calitativ al fenomenului, la cei 2.500.000 de vizitatori ai expozițiilor de bază, temporare și itinerante, se adaugă cel a zecilor de mii de ascultători adunați în săli orășenești de conferințe, clase sau cămine culturale.

Privită în toată complexitatea ei, activitatea celor zece ani de muzeografie băcăuană, romașcană sau nemțeană, desfășurată pe pământ dacic și mușatin, se încadrează procesului cultural trăit de întreaga țară și face parte integrantă cu succese și tatonări, realizări și eșecuri din istoria acestui proces.

Bucurându-ne de dragostea și îndrumarea competentă a autorităților și specialiștilor de la Institutele Academiei, beneficiind de experiența și precedentul cultural datorate activității lui C. Mătase, dar mai ales încurajați de nobilul interes al marelui public, ne-am continuat drumul în decursul celor zece ani, cu bucuria trăirii unor împliniri și îndatoriri sacre. Ne-o cerea imperioasa realitate a prezentului, ne-o cerea tradiția săpată în ziduri de cetăți, întimpinându-ne cu graiul domol al înțelepciunii veacurilor în pragul caselor memoriale M. Sadoveanu, Ion Creangă sau Calistrat Hogaș.

Naturaliștii primeau îndemnuri poposind la casa muzeu Ion Borcea din Racova, istoricii amintind-și că la Huruești, se născuse marele arheolog și savant Vasile Pârvan.

Pășim în cea de-a doua decadă a existenței muzeistice, cu convingerea că noi și cei care ne vor urma, slujim o nobilă și obștească cauză, folosind una dintre cele mai avansate și eficiente arme pentru progres, muzeografia, în întreita sa ipostază de știință, artă și pasiune.